

Nr 457.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ökade medel till utgifter för bränsle, lyshållning m. m. vid tekniska högskolan; given Stockholms slott den 6 juni 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen

att för tekniska högskolan anvisa på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda förslagsanslag

dels högst 213,000 kronor till ytterligare utgifter för bränsle, lyshållning m. m.,

dels ock högst 17,500 kronor till ytterligare utgifter för samlingar och laborationer.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 juni 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

*Ökade medel
till utgifter
för bränsle,
lyshållning
m. m. vid
tekniska
högskolan.*

Härefter anförde departementschefen, statsrådet Rydén:
 I gällande ordinarie stat för tekniska högskolan finnas uppförda två anslag, vilka under de senare åren måst förstärkas genom medel uppförda å extra stat. De anslag jag avser äro dels ett å 17,500 kronor till samlingar och laborationer, dels ock ett å 25,000 kronor till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. De ordinarie anslagen bestämdes till sina nuvarande belopp vid 1912 års riksdag. Till samlingar och laborationer har å extra stat beviljats för år 1916 12,800 kronor, för år 1917 25,500 kronor och för år 1918 30,000 kronor. Till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. beviljade riksdagen på extra stat för år 1916 14,500 kronor. För år 1917 sattes motsvarande extra anslag till 40,000 kronor. Då detta anslag befanns vara otillräckligt, anslag 1917 års riksdag till förstärkning därav på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av högst 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta

av tillgängliga medel förskottsvis utanordna nämnda belopp. De extra anslagsmedlen för sagda år, tillhopa 90,000 kronor, ställdes till styrelsens förfogande. För år 1918 hade 1917 års riksdag anvisat ett extra förslagsanslag av högst 40,000 kronor till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. Till förstärkning av detta anslag har 1918 års riksdag efter Kungl. Maj:ts framställning på tilläggsstat för samma år anvisat ett förslagsanslag, högst 100,000 kronor.

I den skrivelse från styrelsen för tekniska högskolan, som föranledde Kungl. Maj:ts sistberörda framställning, hade styrelsen begärt, att anslagsbeloppet måtte sättas till 116,000 kronor. Då jag tillstyrkte framställningens avlatande, yttrade jag, att anslaget syntes, i betraktande av den naturliga osäkerheten i beräkningarna av bränsleprisen, kunna sättas till ett jämnat belopp av 100,000 kronor. Tyvärr hava ock förhållandena visat sig vara sådana, att det skulle varit fruktlöst att vid anslagsbeloppets fixerande söka på ett ungefär träffa det verkliga behovet.

Detta framgår tydligt av den begäran, som nu i en den 3 juni 1918 från styrelsen inkommen skrivelse framställts och som går ut på beredande av ökade medel för år 1918 ej blott till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. utan även till samlingar och laborationer.

Styrelsen inleder sin skrivelse med återopande av två av högskolans kamrerare avgivna rapporter. Dessa styrelsens skrivelse bilagda handlingar, betecknade »Bil. I» och Bil. II», äro av följande lydelse:

Bil. I.

Uppgift å högskolans ekonomiska ställning för återstående delen av år 1918.

Tillgångar:

	Kronor.	Kronor.
1. Kassabehållning		4,137: 30
2. 2 kvartal av statsanslagen	234,612: 50	
3. Av extra förskottsanslaget till värme och belysning (100,000)	40,000: —	
4. Elevavgifter för återstoden av året	43,700: —	
5. Fordran av materialprovningsanstalten	140: —	318,452: 50
		<u>322,589: 80</u>

Skulder:

Avlöningar under återstoden av året:

	Kronor.	Kronor.
1. Ordinarie avlöning för 7 månader	158,735: —	
2. » » » december	9,100: —	167,835: —
3. Byråingenjör Brodin, 8 månader ...	1,733: 35	
4. » Karlsson, 3 kvartal ...	1,500: —	3,233: 35
		<u>Transport 171,068: 35</u>

	Kronor.	Kronor.	
	Transport	171,068: 35	
5. Speciallärare för vårterminen	11,860: —		
6. » » höst- »	26,140: —	38,000: —	
7. Assistenten » vårterminen	16,186: 44		
8. » » höst- »	22,000: —		
9. » i geodesi	2,815: —	41,001: 44	
10. Hyra för sommaren till vaktmästaren Johansson	200: —		
11. Vaktm. städning (g:la byggn.) 7 månader	1,986: 25		
12. Vaktm. städning (nya byggn.) 8 månader	7,450: 15		
13. Avlöning till 6 eldare à kr. 160: — 8 månader	7,680: —	17,316: 40	Kronor. 267,386: 19
14. Reseanslaget till lärare för år 1918	1,800: —		
15. » » » från år 1916	1,350: —		
16. Biblioteksanslaget (8,000: —)	6,828: 78		
17. Till elektriska fackskolan	1,868: 97		
18. Förändringar inom gamla byggnaden	273: 36	12,121: 11	Kronor.
19. Återleverering till statsverket	c:a	12,000: —	24,121: 11
20. Aterstår			31,082: 50
			<u>322,589: 80</u>

Stockholm den 13 maj 1918.

Ernst Lilliesköld.

Bil. II.

På uppdrag av rektor får jag härmed meddela, att obetalda räkningar för bränsle, lyshållning m. m. samt för samlingar och laborationer nu inneligga i högskolan till ett belopp av 75,000 kronor och att sedan den 13 maj för samma ändamål utbetalts omkring 4,000 kronor.

Stockholm den 1 juni 1918.

Ernst Lilliesköld,
högskolans kamrerare.

Styrelsen påpekar, hurusom av dessa handlingar framginge, att anslagen för år 1918 såväl till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. som till samlingar och laborationer vore fullständigt förbrukade.

Rörande vissa poster i bil. I torde jag böra på grund av inhämtade upplysningar lämna några meddelanden och vill då först nämna, att posten 5 under rubriken »Tillgångar» avser viss ersättning, som materialprovingsanstalten, vilken provisoriskt är inrymd i en del av högskolans äldre lokaler, har att erlægga till högskolan.

I fråga om de under rubriken »Skulder» upptagna posterna kan meddelas, att de i posterna 3 och 4 omnämnda byråingenjörerna Brodin och Karlsson äro den förre rektors biträde vid tillsyn av byggnaderna m. m.

med en avlöning av 2,600 kronor för år, den senare biträde för uppehållande av en del av rektors undervisningsskyldighet med arvode av 2,000 kronor för år. Posterna 5 och 7 avse ännu ej utbetalda arvoden till speciallärare och assistenter under vårterminen 1918. Assistentavlönningarna i geodesi äro på grund av de särskilda förhållandena i fråga om undervisningen i geodesi ej inräknade under posterna 7 och 8 utan äro uppförda för sig under posten 9. Posten 10 gäller en av materialprovningsanstalten till högskolan inreverserad hyresgottgörelse till en vaktmästare, vilkens hittillsvarande bostad i högskolans gamla byggnad tagits i anspråk för anstaltens behov (i höst erhåller vaktmästaren bostad i högskolans nybyggnad). För elektriska fackskolan är i post 17 uppfört ett belopp av 1,868 kronor 97 öre, utgörande ett nämnda fackskola på grund av gäva tillkommande tillgodohavande.

I ovannämnda skrivelse anför styrelsen, att kostnaderna för bränsle- och lyshållning under vårterminen 1918 uppgått till i runt tal 165,000 kronor. Enligt vunnen erfarenhet komme ungefär samma belopp att erfordras under 1918 års hösttermin. Härvid anmärker emellertid styrelsen, att den högskolan av bränslekommissionen tillhandahållna veden varit av ganska olikartad beskaffenhet, och priset för den bättre veden hade varit väsentligt lägre än priset för den sämre. Skulle högskolan under hösten kunna erhålla sådan ved, som senast inköpts, och till samma pris, kunde bränslekostnaden för höstterminen beräknas bliva minskad med omkring 45,000 kronor.

I fråga om erforderliga medel för underhållet av samlingarna samt bedrivandet av laborationerna åberopar styrelsen dess skrivelse bilagda, av de särskilda institutionsföreståndarna på anmodan avlämnade kostnadsberäkningar, slutande på följande belopp:

	Kronor.
fysiska institutionen	600: —
elektrokemiska »	1,700: —
vattenbyggnads- »	3,000: —
maskinelement- »	50: —
husbyggnads- »	500: —
kemiskt-tekniska »	1,500: —
mineralogiska »	900: —
geologiska »	270: —
väg- och bro- »	330: —
järnbyggnads- »	700: —
mekaniskt-tekniska »	1,150: —
skeppsbyggnads- »	2,124: —
byggnadsstatiska »	2,500: —
maskin- »	6,000: —
bergsvetenskapliga »	3,200: —

Summa 24,524: —

Vidare beräknar styrelsen, att till ökning av assistenternas antal för uppehållande av laboratoriernas drift under höstterminen 1918 erfordras förslagsvis ett belopp av 6,500 kronor. Detta belopp och nyssnämnda summa utgöra tillhopa 31,024 kronor.

I fortsättningen av sin skrivelse yttrar styrelsen:

Såsom av bilagorna I och II framgår, räcka ej de nu disponibla medlen till för att betala de ineliggande räkningarna, enligt bil. II uppgående till omkring 75,000 kronor. De nu disponibla medlen utgöras av 31,082 kronor 50 öre minskade med den summa av i runt tal 4,000 kronor, som sedan den 13 maj 1918 (bil. II) blivit för ändamålet utbetalda. Sålunda finnas nu disponibla i runt tal 27,000 kronor.

Det totala behovet av ytterligare medel för år 1918 kan alltså beräknas sålunda:			
till utgifter för bränsle, lyshållning m. m., förslagsvis	kronor	165,000:—	
» samlingar och laborationer, i runt tal	»	31,000:—	
» betalning av ineliggande räkningar:			
för bränsle och lyshållning omkring	kronor	55,000:—	
» institutioner m. m. »	»	20,000:—	» 75,000:—
			<u>Summa kronor 271,000:—</u>
Till gäldande av dessa utgifter finnas, i runt tal	»	27,000:—	
varför det erforderliga beloppet, enligt ovan anförda kostnadsberäkningar, uppgår till, i runt tal	kronor	244,000:—	
Denna summa kan dock minskas med värdet av ineliggande bränslelager	»	7,000:—	
			<u>Återstå kronor 237,000:—</u>

På grund av vad styrelsen anført hemställer densamma, att Kungl. Maj:t täcktes ställa till styrelsens förfogande för möjliggörande av tekniska högskolans verksamhet under år 1918 dels ett extra anslag av 213,000 kronor till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m., dels ock ett extra anslag av 24,000 kronor till samlingar och laborationer, tillhopa 237,000 kronor.

Departementsschefen.

De stora krav på tilläggsanslag, som genom tekniska högskolans styrelse nu framkommit, synas mig i hög grad anmärkningsvärda. Ehuru det för hela innevarande år avsedda bränsleanslaget — däri inberäknat även det på tilläggsstat för år 1918 anvisade — redan förbrukats, har styrelsen icke förrän nu — alltså veckor efter den normala tiden för riksdagens avslutande — funnit sig pliktig att för Kungl. Maj:t anmäla detta förhållande. Följden av denna uraktlåtenhet har blivit, att nu intet annat val synes finnas än att antingen låta högskolans verksamhet avstanna under höstterminen eller ock vid denna sena tidpunkt ingå till riksdagen med framställning om ett anslag av den storlek, att detsammans beviljande

är ägnat att hinna verka förryckande på arbetet med den pågående statsregleringen. I denna situation ser jag ingen annan utväg än att välja den sistnämnda, huru betänkelig den än måste anses vara.

Vad då först angår anslagsbeloppet av 165,000 kronor till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m., har man i fråga om detta anslagsbehov att hålla sig till styrelsens uppgift om kostnaderna för bränsle och lyshållning under vårterminen 1918 och att enligt erfarenheten kostnaderna under vårtermin och hösttermin äro ungefär lika. Att den angivna beräkningsgrunden kan vara oviss synes av styrelsens anmärkning, att anslagsbeloppet under viss förutsättning skulle kunna minskas med omkring 45,000 kronor. Den erfarenhet, varom styrelsen talar, lärer ej, såvitt därvid avses förhållandena under någon längre tid, hava hämtats från högskolans nybyggnader, som endast under vid pass två års tid hållits mer eller mindre fullständigt uppeldade.

På styrelsens vitsord om behovet av ifrågavarande anslag anser jag mig ej kunna neka berörda anslagskrav mitt understöd.

Ytterligare medel utöver nämnda belopp, 165,000 kronor, äro emellertid erforderliga. Såsom framgår av styrelsens skrivelse finnas ineliggande räkningar för bränsle och lyshållning å ungefär 55,000 kronor. Även för deras gäldande torde man nu vara nödsakad att äska anslag av riksdagen. Summan av ifrågavarande belopp utgör 220,000 kronor. Avdrages härifrån värdet av ineliggande bränslelager, 7,000 kronor, kommer man till ett anslagsbehov för bränsle och lyshållning m. m. av 213,000 kronor.

Vad angår äskandet av ökat anslag till samlingar och laborationer hade man även här haft rätt att vänta, både att man tidigt haft klart för sig storleken av tillgångarna för detta anslagsbehov och då ej underlåtit att göra anmälan därom, varvid även fullständigare utredning tilläventyrs kunnat åstadkommas. Jag måste lägga vederbörande till last den underlåtenhet, som härvid kommit till synes. Enligt styrelsens skrivelse erfordras under år 1918 till samlingar och laborationer utöver förut anvisade belopp i runt tal 31,000 kronor, vartill komma ineliggande räkningar å cirka 20,000 kronor, eller således sammanlagt 51,000 kronor. Efter avdrag av förefintliga kontanta medel till belopp av 27,000 kronor skulle följaktligen enligt styrelsens framställning nu behövas ett anslag av 24,000 kronor. I avseende å det fordrade beloppet anser jag mig ej kunna fästa avseende vid ett nu framställt yrkande om anslag å 6,500 kronor till ökning under höstterminen 1918 av assistenternas antal m. m. Jag finner mig därför allenast kunna förorda, att ett anslag å 17,500 kronor äskas för ifrågavarande ändamål.

Såväl detta anslag som det ovannämnda å 213,000 kronor till bränsle m. m. torde böra uppföras å tilläggsstat för år 1918.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen

att för tekniska högskolan anvisa på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda förslagsanslag

dels högst 213,000 kronor till ytterligare utgifter för bränsle, lyshållning m. m.,

dels ock högst 17,500 kronor till ytterligare utgifter för samlingar och laborationer.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sten Grönvall.